

16. ŘÍJNA 2020

JAKO KAŽDÝ PÁTEK JSEM PRO VÁS PŘIPRAVIL STRUČNÝ PŘEHLED ZPRÁV
Z ČESKÝCH LITERÁRNÍCH LUHŮ A HÁJŮ:

Vytváření **kánonu** může být považováno za nástroj vykonávání moci, hledání skutečné hodnoty, která obstojí před zubem času, nebo za prostředek sebeprezentace subkultury. Jak českou literaturu v 21. století ovlivnilo někdejší dělení na literaturu oficiální, exilovou a samizdatovou? A jak ji poznamenal střet s pravidly trhu? O tom psal v A2 [Jakub Vaníček](#).

„Česká republika je čtenářskou velmocí. Máme nejvíc veřejných knihoven. Čtenářů a čtenářek je v populaci skoro osmdesát procent, z toho většinu tvoří ženy. Jejich poměr mezi těmi, kdo knihy v digitálním světě reflektují, je ještě významnější. Knihy jsou součástí naší sebeprezentace coby lidí, kterým není lhostejný svět. Axiomem knižní sféry je, že knihy posilují slovní zásobu, kritické myšlení i empatii. Zároveň ale máme v roce 2020 co do oceněných kompletně mužskou Magnesii Literu a ani na jiných frontách to nevypadá, že nás před chybějící diverzitou, nedostatkem solidarity nebo před selháváním demokracie zachrání právě ušlechtilý a kultivující **dopad čtení**,” píše [Barbora Votavová](#) v Hostu.

Za nejpřekládanější (a v cizině nejpočetněji vydávanou) knihu napsanou česky bývá označovaná Fučíkova Reportáž psaná na oprátce. Přičemž zdejší reportážní tradice je ještě starší: za zakladatele české moderní reportáže je pokládán už Jan Neruda. Jakou podobu má ovšem **česká knižní reportáž** soudobá? O tom píše na webu Českého literárního centra [Jan Lukavec](#).

*

Příští rok to bude padesát let, co se [Vít Richter](#) stal zaměstnancem největší knihovny České republiky. Je tedy právem považován za knihovnického odborníka. Od letošního července, kdy byl ministrem kultury pověřen vedením **Národní knihovny**, se snaží dohnat promarněnou snahu svých předchůdců o její modernizaci. Rozhovor s ním připravil Jakub Pavlovský.

Několik krabic s pozůstalostí hudebníka a spisovatele **Filipa Topola** našlo v Knihovně Václava Havla dočasné útočiště v kanceláři [Pavla Hájka](#). Ten se obsahem postupně pročítal a výsledkem budou tři nové Topolovy knihy. Zejména o té první, pojmenované Kilián Nedory, mluvil ve Vizitce. Rozhovor vedla Markéta Kaňková.

„Vlastně se moji hrdinové za ty roky moc nezměnili,“ konstatuje [Štěpán Kučera](#), který již v dětství začal psát dobrodružné příběhy a v jehož barvitých povídkách je i dnes **dobrodružství** stěžejním prvkem. V našem rozhovoru došlo na otázky týkající se jeho povídkové tvorby, románu Projekt Gilgameš, nominovaného letos na Literu za prózu, i práce redaktora přílohy Práva Salon.

Roku 1999 vypustilo [nakladatelství Opus](#) do světa první titul. Šlo o výbor z tvorby Geoga Heyma nazvaný Umbra Vitae. Od té doby toto východočeské nakladatelství vydalo přes 70 titulů. Nakladatelství, které dnes sídlí v Martínkovicích u Broumova, zakládali manželé **Kristina a Jiří Mědílkovi** spolu s básníkem **Štěpánem Noskem**. Vypravil se za nimi Petr Šmíd.

„Někdy se zdá, že knihy jsou jen doplňkem, stejně jako celá kultura, divadlo, kinematografie, hudba a koncerty, ale ve skutečnosti se bez nich neobejdeme,“ říká [Alessandro de Vito](#), Ital s českými kořeny a zároveň překladatel a majitel **nakladatelství Miraggi**, které v edici Nová vlna vydává řadu českých autorů – od Karla Čapka po Markétu Pilátovou. Rozhovor s ním připravil Štěpán Kučera.

*

Brněnské nakladatelství Atlantis, které vydává v češtině dílo Milana Kundery, publikovalo jeho poslední román [Slavnost bezvýznamnosti](#). Z francouzského originálu jej přeložila **Anna Kareninová**, doslov napsala **Sylvie Richterová**. Obě vystoupily na večeru v Moravské zemské knihovně, kde byla nová kniha představena veřejnosti.

„Jak přeskládat a nerozložit; jak přetavit a nerozpustit; jak přestavět a nerozházet?“ Vltavskému čtení prvního zpěvu skladby **Máj** Karla Hynka Máchy v „úpravě“ [Ondřeje Koupila](#) předchází úvaha o tom, co je míněno „rekompozicí“ a kam sahají hranice jazykového tvoření.

Nový díl podcastu [Korektní poezie](#), tentokrát s Martinem Pochem a Marií Alex Ferynů. Řeč je o nových sbírkách z Fra, konkrétně o knihách **Jakuba Řeháka** a **Kristiny Láníkové**.

Pouze dvě procenta Čechů starších patnácti let prý doma nemají žádnou knihu. Zdejší domácnost průměrně vlastní asi dvě stě padesát svazků. Je to nutně výhoda? A jaké metafory vyjadřují funkce **domácích knihoven** nejlépe? Téma iLiGlosy z pera [Jana Lukavce](#).

„V debatách o výši DPH na knihy a o literárních cenách možná neuškodí téma **distributorských rabatů** – asi bez naděje na rychlé řešení – znovu otevřít třeba už proto, že sami nakladatelé se často zdráhají na toto téma mluvit, aby jim distribuční společnosti nevyověděly smlouvy,“ napsal [Jaroslav Vlček](#).

V měsíci říjnu si připomínáme dvojnásobné **halasovské výročí** (3. 10. 1901 – 27. 10. 1949). Zároveň letos uplývá právě devadesát let od vydání druhé Halasovy sbírky Kohout plaší smrt, která ve své době vyvolala kontroverzní a prudké reakce. Téma pro [Kláru Goldstein](#).

Zná ji sice převážně úzký okruh lidí z knižní branže, přesto se kolem ní vedou vzrušené debaty. Řeč je o literární ceně [Tvárnice](#), kterou začal v roce 2017 každoročně vyhlašovat literární **obtědeník Tvar**. Připravil jsem stručného průvodce její dosavadní historií.

*

[Knihkupci](#) v období současných **protiepidemických opatření** nepocitují menší zájem o knihy. Situaci jim ulehčuje internetový obchod. Tržby však výrazně klesly v prodejnách ve velkých obchodních centrech. K dohnání výpadku tržeb z jara, kdy byla dva měsíce uzavřena knihkupectví, nepomůže ani předvánoční trh. Likvidační by podle knihkupců pro ně a nakladatele bylo, pokud by se před Vánoci nebo v nejbližší době prodejny zcela zavřely.

Absolutním vítězem čtenářské ankety [Kniha roku](#), kterou pořádá Nadační fond Čtení tě mění, se letos stal román spisovatelky Karin Lednické **Šikmý kostel**. Uspěl navíc i v kategorii Společenský román. Celkem o vítězích rozhodovalo téměř 120 tisíc hlasů čtenářů.

Vyšlo nové číslo [Ravtu](#) (16/2020), webového magazínu Tvaru, tentokrát na téma „**Prázdné město**“. Přispěli do něho kupříkladu Martin Poch, Jakub Řehák, Ladislav Zedník, Vít Janota, Martin Stöhr či Josef Straka.

V devátém ročníku [Ceny Česká kniha](#) udělila porota složená z gymnaziálních studentů prvenství Biance Bellové za novelu **Mona** (nakl. Host). V souběžném hlasování Ceny čtenářů České knihy zvítězila Jana Poncarová se životopisným románem **Eugenie: Příběh české hoteliérky** (nakl. Motto).

*

Úryvek z eseje [Daniely Fischerové](#) **Drbání kožichu** aneb Poznámky ke stavbě a smyslu příběhu, který vyšel v roce 2009 v časopise Rukopis na půdě již zaniklé Literární akademie, připravila pro Vltavu Ivana Myšková. Účinkuje autorka.

„Moje **babička Tonička** nebyla moje babička. Seděla před domem na lavičce, opřená o plot, za kterým se zelenal dvůr. Na hlavičce flanelový šátek. Na sobě soustavu flanelových košil, jupek a kazajek, které bez rozdílu nazývala slovem ‚kacabajka‘ a které za celý život nesvlékla až k té úplně poslední. A v zimě v létě tlusté žebrované punčocháče. Seděla tam, sedí tam. A vypráví.“ Další sloupek pro iLiteraturu napsal [Petr Borkovec](#).

Ukázku z nové sbírky básníka, textaře, zpěváka, performerera, dramaturga, kurátora výstav výtvarného umění a organizátora kulturního života [Jana Kunzeho](#) s názvem **Monstre charmant**, která vyšla v nakladatelství Perplex, přinesla Nedělní chvílka poezie.

Objev české literatury, čerstvá absolventka japonských studií na Filozofické fakultě Karlovy univerzity [Anna Cima](#), vydala svou prvotinu **Probudím se na Šibuji** v roce 2019 a ihned byla oceněna v soutěži Magnesia Litera, získala Cenu Jiřího Ortena i Cenu Česká kniha. Z její vrstevnaté prózy psané svěžím hovorovým jazykem čte Barbora Goldmannová.

*

A na závěr jako obvykle připojuji několik čerstvých **knižních tipů**...

[David Zábranský: Republika \(nakl. Větrné mlýny\)](#)

Příběh Republiky vychází z nedávných společenských a politických otřesů na Slovensku, které vyvolala vražda mladého novináře. Vztahy mezi jednotlivými postavami, inspirovanými skutečnými aktéry událostí, se odehrávají na pozadí obecnějších aktuálních jevů, jako je role médií, klimatická krize, mezigenerační konflikt a rostoucí síla ženského hnutí. Podstatnou součástí vyprávění je snaha odpovědět na otázky, co pro region střední a východní Evropy znamenal rok 1989 a co tento region znamená pro současný svět.

[Eberhardt Hauptbahnhof, básník český: Nedokončený kalendář na tento rok a všechny roky příští \(nakl. Torst\)](#)

Druhé, upravené vydání Nedokončeného kalendáře, jež básník, prozaik, esejista, publicista a překladatel Václav Jamek napsal pod pseudonymem Eberhardt Hauptbahnhof. Kniha – obsahující vedle textu množství mystifikujících inzerátů a reklamních sloganů – vychází v nové grafické úpravě Jany Vahalíkové. Nedokončený kalendář těží z nejlepších literárních tradic černého humoru, sarkasmu, ironie, nadsázky a grotesky. A ovšem i lidových kalendářů, snářů a pouťových a jarmarečních tisků. Není to kniha na jedno přečtení, je možno s ní žít a vracet se k jejímu humoru po celá léta.

[Lawrence Wright: Na konci října \(přel. Jana Jašová, nakl. Prostor\)](#)

V indonésckém utečeneckém táboře umírá nezvykle mnoho mladých lidí, údajně na krvácivou horečku. Světová zdravotnická organizace vysílá na místo špičkového amerického epidemiologa Henryho Parsonse, aby odebral vzorky. Ten na místě nachází stany plné mrtvol, mezi oběťmi jsou i lékaři. Je si jistý, že pustošivá nemoc je něco nového, neznámého, co teprve vzniká a vyvíjí se. Do ochromeného tábora přijíždějí vědecké a lékařské týmy. Současně je nutné co nejdříve vystopovat všechny potenciálně nakažené, kteří ho v

posledních měsících opustili. Jedním z nich je muslimský taxikář mířící s miliony věřících na pouť do Mekky. Zatímco se vědci a lékaři snaží odhalit nemilosrdného soupeře, nemoc decimuje obyvatelstvo po celé planetě, také Henryho žena Jill a jejich děti čelí stále nižším šancím na přežití. Šíří se panika a konspirační teorie o spiknutí. Vzniká podezření, že nejde o přirozený virus, ale že pochází z laboratoře. Napjaté mezinárodní vztahy se vyostřují. Ve vládě USA se formuje skupina s přesvědčením, že virus je aktem biologické války, a chystá se na domnělý útok stejně riskantně odpovědět. Nyní už nejde jen o zastavení pandemie, ale o záchranu civilizace.

[Sally Rooneyová: Normální lidi \(přel. Radka Šmahelová, nakl. Argo\)](#)

Světový bestseller, jehož se prodalo přes milion výtisků, román jednohlasně oceňovaný literárními kritiky i zástupy čtenářů, dílo v nejužší nominaci na prestižní Booker Prize, vítěz nespočetných anket o knihu roku – to vše je román Normální lidi od irské autorky Sally Rooneyové. Jeho hlavní hrdinové Marianne a Connell vyrůstají na malém městě, ale tím jejich podobnost končí: na střední škole patří Connell ke hvězdám a Marianne je outsider. Když se spolu jednou dají do řeči, změní to jejich život. O rok později už oba studují na vysoké škole v Dublinu. Z Marianny se mezitím stala královna večírků, zatímco nejistý Connell jen velmi těžko nachází své místo ve společnosti. Ačkoliv se oba pohybují v rozdílných kruzích, přitahují se k sobě jako dva magnety. Marianne čím dál víc propadá sebedestrukci a Connell hledá svůj smysl života jinde, oba jsou však konfrontováni tím, jak daleko dokáží zajít, aby druhého zachránili.

Petr Nagy

Půlnoční Noviny P. N. naleznete na webu [Literární poustevna](#) či v Poznámkách na facebookové stránce [Literární poustevna Petra Nagye](#) a případným zájemcům je budu milerád pravidelně zasílat e-mailem ve formátu PDF (pište na poselpulnoci@seznam.cz).